

e u r i p i d e s

FØNIKERINDERNE

museum tusculanums forlag

1005-1046 Hvor jeg så end slog mig ned i verden,
ville jeg kun være kendt som: Kujonen.
Ved Zeus, som bor mellem himlens stjerner,
og Ares, der helt fra tidernes morgen har tilladt
min slægt at herske i Theben: Jeg sværger,
at snart skal jeg stå på det højeste tårn,
hvorfra jeg vil styrte mig selv i døden
på netop **dét** sted, hvor dragen blev dræbt,
så jorden kan sluge mit blod til gengæld.

KOR

Sfinx, du datter af jordens dyb,
du krydsning mellem en hjerteløs jomfru
og et vilddyr født med flaksende vinger;
fra Helvedes sal blev du sendt hertil
og spredte straks rædsel og knusende sorg,
da du som kødkroge slog dine kløer
ned i de drenge, der leged' ved floden,
og førte dem bort over Thebens tårne
til din blodløse tunges infame musik.
Ond var **dén** gud, som fik **dét** til at ske,
dystre de dage, den vingede pige
fløj mand efter mand til de dødes rige,
mens mødrene græd, og søstrene skreg,
og et endeløst ekko af tunge suk
susede mellem de hjemsøgte huse.

Så endelig sendte Apollon en mand,
der gættede uhyrets dunkle gåde,

1047-1076 og hans dåd blev tillykke for dette land,
men samtidig fik han et frygteligt ry,
for i kraft af det skændigste ægteskab
besudled' han både sin seng og sin by.
Nu er den stakkels Kong Ødipus' sønner
ramt af oldingens ondeste ønsker,
og begge må gå gennem floder af blod
i en strid, som håner det hellige selv.
Men han, der frivilligt ofrer sit liv
for at frelse sit nødstedte hjemland,
ham vil jeg hylde af hele mit hjerte,
for skønt gamle Kreon bli'r fuldstændig knust,
sikrer hans søn en storslået sejr.
Oh, Pallas Athene, gid også vi
blir mødre til ligeså frygtløse sønner,
det beder vi om, for *du* stod jo bag,
da Kadmos dræbte den grådige drage
og nedkaldte hævnens, som rammer i dag.

BUD

Hallo! Hallo? Hvem holder vagt ved paladsets port? Bed Dronning Iokaste at komme herud! Hvem du end er, så ta'r du dig tid. Dronning kom ud og hør, hvad jeg siger til dig: Græd ikke mere, din sorg er forbi.

IOKASTE

Kæreste ven, du kommer vel ikke for at fortælle, at Eteokles er død? Lever min søn eller lever han ikke? Dét må jeg vide, nu og her.

1077-1089 **BUD**

Rolig! Han lever. Og jeg har trøst til dit bange hjerte.

IOKASTE

Er Thebens syv tårne og muren omkring vores by stadig uskadt?

BUD

Ingen er brudt igennem muren, og byen er stadigvæk sikker.

IOKASTE

Men det var lige med nød og næppe, den ikke blev styrtet i grus af argivernes hær?

BUD

Det er et rent mirakel, vi er her endnu, men thebanernes tapperhed viste sig snart at være langt mere værd end fjendens våben.

IOKASTE

Sig mig så for Guds skyld blot, om Polyneikes stadig lever? For jeg er også så fuldstændig knust af uro for ham.

BUD

Indtil dette øjeblik er begge dine sønner i live.

IOKASTE

Gud velsigne dig for dette budskab! Men hvordan drev vi fjenden tilbage, da bølge på bølge af deres soldater skyllede op om disse mure? Fortæl mig det nu, så jeg kan sprede lidt lys i den gamle og blinde Kong Ødipus' mørke.

Da Kreons yngste søn, Menoikeus,
stak stålet gennem sin hvide hals
og styrtede ud fra det højeste tårn til frelse for Theben,
valgte din søn nu syv kommandanter
for syv kompagnier og lod dem forsvare hver sin port.
Bag rytteriet satte han nok et hold friske soldater til hest,
og bagved hans fodfolk i forreste linie
ventede styrke på udhvilet styrke,
der straks og på stedet ku' kaste sig ind
i kampen, hvis fjenden brød gennem vort forsvar.
Fra toppen af tårnene så vi nu klart
argivernes hær med de hvide skjolde
løftede højt i den strålende sol,
og de marcherede hen over sletten for snart
at omringe selve muren om Theben,
mens skingrende skrig fra trompeter
rev luften i stumper og stykker.
Vi kæmpede først med bu' og pil,
med kastespyd, slynger og byger af sten,
og netop som Theben var ved at vinde,
skreg Kong Tydeus og din søn Polyneikes,
som råbte de to med den samme mund:
"Argiviske mænd, så kast jer dog ind
mod denne bys mørnede porte, før fjenden
har knust hver eneste af jed"
Knapt hørte de denne ordre før alle
stormede hovedkulds fremad,
og et utal var dé af argivernes mænd,
der lå tilbage med kraniekassen vidtåben,

1150-1175 mens mange af vores soldater på muren
som linedansere styrtede ned
og klaskede hårdt mod den knastørre jord,
så støvet rejstes i blodige skyer op om de dræbte.
Da hamrede Parthenopaios mod porten,
mens han skreg på brækjern, økser og ild
til at jævne Theben med jorden.
Som en rasende rev og rev han i porten,
men blev standset af Periklymenos,
Poseidons søn, som fik brækket
en kæmpe stor kampesten løs fra muren,
og knækket hans kønne hoved så blodet
løb gennem de blonde dun på hans kind,
så nu vakler han rundt med et knaldrødt skæg
og kommer nok aldrig hjem til sin mor.
Så snart din søn, Eteokles, så,
at vort forsvar af denne port var sikret,
hasted' han vid're til næste, og jeg fulgte med:
Dér så jeg Kong Tydeus og alle hans mænd
slynge en sværm af spyd imod tårnet,
så vores soldater i rædsel tog flugten
ned af den svimlende, lodrette mur,
men som en jæger, der samler sin blodhundeflok,
fik din søn dem hurtigt tilbage til tårnet,
og styrtede så til den næste port.
Her sås Kong Kapaneus på fremmarch mod muren
med en stormstige høj som et hus i sin favn,
og det er svært at beskrive det skingrende vanvid
manden var grebet af, da han råbte,
at "selv ikke Zeus og hans Helvedesild

1176-11 99 skal hindre mig i at bestige de højeste tårne".
Så satte han stigen mod muren,
og skønt stenene haglede ned i hans hoved,
krøb han sammen bag skjoldet,
og trin for trin kom han sikkert til tops.
Men netop idet han steg op over muren,
sendte Zeus et lyn ned gennem hans ryg
og splitted' ham ad så de afrevne lemmer
hvirvlede rundt som et blodigt hjul,
og et tordenskrald rystede hele Theben,
da hans brarikede korpus faldt ned.
Da Kong Adrastos nu så, at Zeus holdt med os,
fik han standset argivernes angreb,
mens *vi* benyttede gudens gunst
til med stridsvogne, fodfolk og stort rytteri
at forcere de fjendtlige linier.
Med ét var alting kaos og død;
soldater blev smidt af de paniske heste
og tramped' ihjel så tarmene flød,
mens aksler og hjul fra de styrtende stridsvogne
fløj gennem luften
og landede ovenpå på bunker af lig.
For i dag i det mindste er truslen mod Theben pareret,
men om lykken så fortsat vil stå på vor side
er noget, kun guderne afgør,
- og én ting er sikker:
Det var en gud, der greb ind i dag.

At sejre er i sig selv en vidunderlig skæbne, og hvis guderne gi'r os en endnu bedre, gid den så også må gælde mig.

IOKASTE

Skæbnen såvel som samtlige guder har vist deres velvilje mod os, så sandt som mine to sønner lever og byen blev sparet for fald. Men Kreon har høstet den bitre frugt af mit ægteskab med Kong Ødipus, for det er ham, der har mistet sin elskede søn. En byer frelst, men et faderhjerte fuldstændig knust. Men fortsæt din beretning og sig mig: Hvad har mine sønner nu tænkt sig at gøre?

BUD

Spørg ikke mere. Indtil nu har lykken fulgt dig.

IOKASTE

Det lyder meget mistænkeligt. Jeg må straks have mere at vide.

BUD

Dine børn er i live, hvad ønsker du mere?

IOKASTE

Jeg ønsker at vide, om alt blir ved at gå godt.

BUD

Lad mig gå! Din søn har brug for sin væbner.

IOKASTE

Du skjuler noget forfærdeligt for mig.

Fønikerinderne skylder sin titel det kor af unge fønikiske kvinder, som ved en tilfældighed befinder sig i Theben, da striden mellem brødrene Polyneikes og Eteokles bryder ud. De er sønner af Ødipus og hans mor og hustru Iokaste - som mægler forgæves i deres blodige strid.

Fønikerinderne var i oldtiden Euripides' mest populære tragedie, men har i nyere tid været noget overset. Den stemmer ikke med den almindelige opfattelse af hvad der er tragisk: Hos Euripides er det vanskeligt at kende forskel på helt og skurk, og tragediens handling er nærmest absurd.

Fønikerinderne fortæller os mere af ødipus-myten end nogen anden tragedie. Vi ser hvordan familiestrukturen bryder sammen, vi oplever krigens meningsløshed, og vi bliver konfronteret med hvad det vil sige at leve som flygtning.

Kort sagt: en 2500 år gammel tragedie med aktuel relevans!